

Katolička karizmatska obnova

fra Ante Prološćić

Katolička karizmatska obnova jedan je od pokreta unutar Crkve koji neizbježno pokazuje potrebu da mu se iskaže pozornost. Pokret nije nepoznat u smislu da se za njega nije čulo. Međutim, pitanje njegova nastanka i mnoge druge činjenice nepoznate su mnogim članovima pokreta koji se više baziraju na ono što pokret trenutno nudi, nego što žele znati o teorijskoj povijesti Katoličke karizmatske obnove.

Pokretu se često postavlja pitanje o njegovom „katoličanstvu“ jer ga neki smatraju plodom pentekostalizma. Stoga, da bismo što dublje shvatili unutarnju zakonitost Katoličke karizmatske obnove, prvotno treba prikazati početak **pentekostalizma** i uočiti njegovu povezanost s Katoličkom karizmatskom obnovom.

1.1. Pentekostalizam

Kolijevkom pentekostalnoga pokreta službeno se smatra Topeka, grad u američkoj saveznoj državi Kansas. Charles Parham¹, metodistički pastor², osnovao

¹ Charles F. Parham (4. 6. 1873. – 9. 1. 1929.), zajedno s William J. Seymour, bio je jedan od dviju središnjih figura u razvoju i ranom širenju pentekostalizma. Parham prvi povezuje *glosolaliju* s krštenjem u Duhu Svetom, dakle radi se o teološkoj tezi koja je bila presudna za pojavu pentekostalizma kao zasebna pokreta. Govor u jezicima postao je dio pentekostalnog nauka.

² Veoma je bitno da je on napustio metodističku crkvu jer se nije slagao s hijerarhijom. Ne samo da se nije slagao, već je kasnije smatrao da on neposredno komunicira s Duhom Svetim, da mu ne treba nikakav vjerski autoritet, što podsjeća na Montana i njegove sljedbenike montaniste. „Prigovarali su Crkvi svoga vremena da je izgubila prvotni duhovni žar koji oni žele oživjeti; suprotstavljali su se hijerarhijskoj crkvi

je u tomu gradu Biblijsku školu. Način rada u toj školi nije bio njegov vlastiti program, već je skupljao iskustva iz drugih škola. Želio je potaknuti učenike da razmišljaju o djelovanju Duha Svetoga u prvoj Crkvi, o onome što su doživjeli apostoli tijekom silaska Duha Svetoga. Glavni cilj bio je uočiti biblijske tekstove koji govore o pravom krštenju u Duhu. Slušajući njegova predavanja, studenti su, u kontekstu Dj 10,44–48; 19,1–7, zaključili da je pravi znak krštenja u Duhu dar govorenja tuđim jezicima.³ Tijekom molitvenog bdijenja koje je Parham organizirao, potaknuta razmišljanjem o učinku silaska Duha Svetoga na apostole, studentica Agnez Osman zamolila je Parhama da položi ruke na nju. „Agnez je tada progovorila nepoznatim jezikom i sutra dan je, kaže ona, jedan Čeh prepoznao u riječima koje ona nije razumjela – svoj materinji jezik.“⁴ Uskoro su i svi ostali proživjeli slično iskustvo. Ono što je postalo svojstveno njegovoj školi jest govor u jezicima, ali s tim fenomenom on je bio upoznat upravo preko drugih škola. Od tada pentekostanci smatraju da je znak pravog krštenja – i to krštenja u Duhu, a ne samo vodom, glosolalija (govorenja tuđim jezicima⁵). Zbog

prisvajajući sebi posjedovanje izvrsnijeg nadahnuća božanskog duha po kojemu su oni neovisni od crkvene hijerarhije. Montan i njegove pratilje Priscila i Maksimila prisvajali su sebi moć da su oni glas Krista i Duha Svetoga. Budući da govore autoritetom Duha Svetoga, traže bezrezervnu vjeru i poslušnost od svojih sljedbenika pa zato i osporavaju bilo kakav crkveni autoritet.“ J. Pavić – T. Z. Tenšek, *Patrologija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1993., 85.

³ Usp. Mario Panciera, *Nanovo se roditi odozgor*, Pokret krunice za obraćenje i mir, Zagreb, 2012., 20. – 21.

⁴ René Laurentin, *Karizmatska obnova*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1979., 24. Prema svjedočanstvo Agnez Osman: „Valja taj događaj smjestiti u vrijeme jednoga bdijenja u 11 sati navečer u noći od 1. na 2. siječnja 1901.“ Isto, 23.

⁵ Premda bi točniji izraz za to bio *kšenoglosa*, jer se kod glosolalije radi o izgovaranju samo nekoliko suglasnika ili samoglasnika, usp. George E. Rice, *Duhovni darovi*, Biblijski pogledi, 11

svoga anti-institucionalnoga stajališta pentekostanci su postali „samostalna Crkva“. Bez obzira na sve, proširit će se brzo po cijelome svijetu.

Šezdesetih godina dvadesetog stoljeća Demos Shakarian⁶ pridonio je širenju neo-pentekostalizma.⁷ Taj čovjek, podrijetlom Armenac, bitan je po tome što donosi svjedočanstvo o tome kako su u 19. st. u Armeniju (selo Kara Kala) dolazili ruski svećenici i polagali ruke na njih. Pri polaganju ruku događali su se isti fenomeni koji su vezani uz Parhamovo krštenje u Duhu. Kad bi ruski pravoslavni svećenici položili ruke, osoba bi molila u jezicima.⁸ Ne samo molitva u jezicima, već i ostala duhovna iskustva koja su se očitovala sličila su na one koji su se pojavljivali tijekom molitvenih sastanaka pentekostalaca poput pljeskanja rukama, pjevanja i izricanja proročanstava. Na temelju proročanstva jednoga od stanovnika, koji je prorokovao o pokolju koji će učiniti Turci nad njegovim narodom,⁹ njegova obitelj je uspjela početkom dvadesetoga stoljeća izbjeći u Sjevernu Ameriku.

Danas su pentekostalne zajednice naročito privlačne crncima u Latinskoj Americi i Africi, ali i drugima diljem svijeta. „Američka znanstvena organizacija Forum Pew procjenjuje da gotovo polovica stanovništva Brazila – tradicionalno ka-

⁶ Demos Shakarian osnivač je „Internacionalnog udruženje poslovnih ljudi potpunog evanđelja“, čiji je cilj promidžba neo-pentekostalizma.

⁷ Pentekostalni duhovnost prihvaćaju reformatorske Crkve: episkopalisti, metodisti, prezbitrijanci, anglikanci, luterani itd.

⁸ John i Elizabeth Sherrill, *Najsretniji ljudi na svijetu*, Figulus, Koprivnica, 2014., 19.: „Istog trena djed je počeo radosno moliti na jeziku koji ni on, ni itko drugi od prisutnih nije razumio. Rusi su nazivali ovu vrstu ekstatičnog govora „jezicima“ i smatrali ga znakom prisutnosti Svetog Duha u govorniku. Te je noći i baka primila to krštenje Duhom“.

⁹ Isto, 22.: „Godine 1914. za Armeniju je došao period nezamisliva užasa. Beščutnom djelotvornošću Turci su počeli krvavi posao protjerivanja dvije trećine stanovništva u mezopotamsku pustinju. Preko milijun muškaraca, žena i djece umrlo je za vrijeme marševa.“

toličke zemlje pripada nekomu katoličkom karizmatskom pokretu ili je prešla u pentekostalce. Pentekostalna crkva privlači obraćenike svojim radom sa siromašnima. U Brazilu i Egiptu su to oni koji se hrane na smetlištima.¹⁰

Katolička Crkva je upućena na ekumenski dijalog s pentekostalcima upravo zbog dubljeg spoznavanja karizmatskog pokreta. Dijalog je uspostavljen 1972. godine, nekoliko godina od neslužbenog početka Katoličke karizmatske obnove.¹¹ Taj dijalog je neminovno jer: „Unatoč raznolikosti pentekostalnih zajednica cjelokupno se najviše šire u svijetu, imaju oko 600 milijuna članova, a više od 80% protestanata

¹⁰ *Socijalni angažman pentekostalne crkve*, u: <http://ba.voanews.com/a/pentekostalna-vjera-vrlo-popularna-moda-zbog-svog-socijalnog-angažmana-125269549/1152365.html> (15. 3. 2017.).

¹¹ Usp. Stanko Jambek, *Jedinstvo i zajedništvo kršćana iz pentekostne perspektive*, KAIROS – evangeoski teološki časopis, 2 (2008.), 1, 69. – 72.

pripada klasičnim pentekostalnim crkvama.¹² Međutim, taj broj ne stagnira, već neminovno raste. Pretpostavlja se da će do 2025. godine broj narasti na 800 milijuna.¹³ Činjenica je da se rađa nekakva nova vizija kršćanstva gdje, pa i kod katolika, tradicionalna pobožnost sve više gubi na značenju. Važna se promjena događa i u liturgiji gdje se sve više uvode različiti instrumenti, a tradicionalno gregorijansko pjevanje sve više gubi na značenju.

To sigurno dokazuje da nijedan pokret unutar kršćanstva nije tako dominantan kao pentekostalni. Uostalom, on je najvažniji i najrasprostranjeniji kršćanski pokret dvadesetog stoljeća. Zbog te činjenice nameće se nužnost dijaloga. Problem koji se nameće u dijalogu između pentekostalaca i katolika jest jasna razlika u naučavanju¹⁴, a pred time ne mogu imati prednost nikakve karizme ni čudesa.

1.2. Nastanak Katoličke karizmatске obnove

Kada bi se promatrale okolnosti nastanka Katoličke karizmatске obnove, uočilo bi se da sam začetak pokreta spada u vrijeme kulturne krize. U vrijeme kada se odbacuje kršćansko shvaćanje spolnosti, bračnog i obiteljskog života.¹⁵ To je vrijeme

kada društvo želi živjeti u slobodi bez Boga. To je doba šezdesetih i sedamdesetih godina prošloga stoljeća. U tomu razdoblju snažno se širi uporaba opojnih sredstava, droge¹⁶ i hedonizma.¹⁷ Besplatno školovanje je dovelo do porasta broja studenata. Upravo će oni postati glavni nositelji promjena. Te generacije su osjetile potrebu unižiti promjenu u svijet. Oni su bili nositelji pokreta koji je okarakterizirao 1960-e kao revolucionarno i buntovno desetljeće; u SAD-u su dominirali kontra kulturalni hippy i yuppie kontekst i politički aktivizam. Glavni moto tih buntovnih generacija bio je: „Ne vjeruj nikome starijem od 30!“¹⁸ No taj čisto naravni oblik življenja u čovjeku ne može izbrisati njegovu religioznu dimenziju, njegovu težnju za transcendentnim, za vječnim i za duhovnim. „Čežnja za Bogom upisana je čovjeku u srce, jer je od Boga i za Boga stvoren.“¹⁹ Čisto naravna društvena stvarnost šezdesetih godina, koja djeluje

da kažu da seksu, a Playboyjev šef Hugh Hefnerna javio je kraj puritanizma. Seks više nije bio tabu tema američkog društva, a kontracepcijska pilula, koja se počela koristiti 1960., promijenila je seksualni život i pogled na seksualnost. Do 1963. godine 1,3 milijuna američkih žena upotrebljavala je to sredstvo protiv začeća, a do 1970. gotovo dvije trećine udanih žena koristile su pilulu ili neku drugu vrstu kontracepcije. Seksualna revolucija nije se odnosila samo na seksualne navike ljudi, već je postala dio javnoga i političkog života. Slogani poput „Vodite ljubav, a ne rat!“ ili „Što se više bunim, više vodim ljubav“ postali su uobičajeni na prosvjednim skupovima protiv Vijetnamskoga rata, razizma ili licemjernoga moraliziranja srednjega sloja. Seksualna revolucija oživjela je feminizam, koji se manifestirao kroz borbu za ženska prava i demistificiranje stereotipa o nuklearnoj obitelji pedesetih godina. „Šezdesete – godine koje su promijenile svijet“, u: <http://www.dazd.hr/images/izdavastvo-katalozi/sezdesete.pdf> (6. 5. 2017.).

¹⁶ „Marihuana i nova sintetička droga LSD postale su oblik oslobodjenja od represije državnog aparata i establišmenta, a među mladima je prevladavalo mišljenje da bi istinsko demokratsko društvo trebalo ozakoniti uporabu droge.“ „Šezdesete – godine koje su promijenile svijet“, u: <http://www.dazd.hr/images/izdavastvo-katalozi/sezdesete.pdf> (6. 5. 2017.).

¹⁷ „Seks i droga, simboli mladenačkoga bunta 1960-ih, predstavljali su oblik prkosa i otpora postojećem sustavu društvenih i moralnih vrijednosti.“ „Šezdesete – godine koje su promijenile svijet“, u: <http://www.dazd.hr/images/izdavastvo-katalozi/sezdesete.pdf> (6. 5. 2017.).

¹⁸ „Šezdesete – godine koje su promijenile svijet“, u: <http://www.dazd.hr/images/izdavastvo-katalozi/sezdesete.pdf> (6. 5. 2017.).

¹⁹ Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam katoličke crkve* (11. XI. 1992.), Glas Koncila, 1994., 27 (dalje: KKC).

nagrizajuće prema duhovnoj stvarnosti, rodila je oporbu u onim krugovima koji se s takvom ponudom ne zadovoljavaju. S druge strane, vrijeme je radikalnih promjena unutar Katoličke Crkve potaknute od eklezioloških i pastoralnih uputa Drugoga vatikanskog sabora. Događaju se promjene unutar rimske kurije, ustrojstvu župa i biskupija. U isto vrijeme osnivaju se različite molitvene zajednice, organizirani oblici crkvenoga i obiteljskoga pastoralna, želja da se na različite načine živi evanđelje.²⁰ Sabor je htio potaknuti vjernike da razmišljaju o danu Pedesetnice, o ulozi Duha Svetoga u Crkvi²¹ i u njihovom životu. Želio je potaknuti vjernike da urone u dubine crkvenog blaga kao što su otački spisi, a poglavito Sveto pismo. Sabor je upućivao na razmišljanje: „Je li iskustvo silaska Duha Svetoga koje je apostolima omogućilo svladavanje straha, nešto što se više ne ponavlja? Može li to doživjeti svaki vjernik?“ To je imalo odlučujuću ulogu na snažno duhovno gibanje koje će uslijediti. To gibanje nije imalo početak

u izvanjskim formama, nije ustanovljeno nekim aktom crkvene hijerarhije.²² To se jasno vidi u opisu početka karizmatskog pokreta u Rimokatoličkoj Crkvi. Uzroci nastanka pokreta vežu se još uz sami kraj 19. stoljeća i početak 20. stoljeća. U to vrijeme živjela je talijanska blaženica Helena Guerra. Odlikovala se pobožnošću prema Duhu Svetom i imala je snažan utjecaj na vrhovni autoritet Rimokatoličke Crkve.²³ Više puta je pisala tadašnjemu papi Leonu XIII. Plodovi komunikacije između pape Leona XIII. i Helene su mnogobrojni:²⁴ godine 1895. uvodi devetnicu Duhu Svetom papinskim pismom *Provida Matris Charitas*, zatim 1897. godine na svetkovinu Duhova objavljuje encikliku *Divinum illud munus*, da bi potom „U osvit dvadesetoga stoljeća, odnosno u noći između 31. prosinca 1899. godine i 1. siječnja 1900. godine posvetio

¹² Ekumenski razgovori između katolika i pentekostalaca, u: <http://www.ktabkbih.net/info.asp?id=29420> (23. 3. 2017.).

¹³ Usp. Andrzej Kobylinski, *Suvremeni problemi globalne pentekostalizacije kršćanstva*, Obnovljeni život, 71 (2016.), 4., 438.

¹⁴ Pentekostanci vjeruju, uče i drže da je Biblija Božja autoritativna objava. Biblija je Riječ Božja, nadahnutna Svetim Duhom, nepogrešiva i vrhovni je autoritet u svim pitanjima vjere i življenja. Sveto pismo je jedini konačni autoritet u pitanjima vjere i čudoređa; Božja milost je jedino sredstvo spasenja, a spasenje je dar koji se prihvaća vjerom. Što se tiče ekleziologije, zastupaju mišljenje da svaka mjesna Crkva ima puninu crkvenosti jer u njoj se najviše Rađa Riječ Božja i prebiva Duh Božji, stoga je mjesna Crkva samostalna i neovisna. Lokalna Crkva stoga nije tek dio Crkve, već je cijela Crkva jer crkva postoji jedino u mjesnoj skupljenoj zajednici. Usp. S. Jambek, *Jedinstvo i zajedništvo kršćana iz pentekostne perspektive*, 63. – 64.

¹⁵ „Jedan od nusproizvoda šezdesetih bila je seksualna revolucija. Američka novinarka Helen Gurley Brown, urednica magazina *Cosmopolitan*, pozvala je 1962. mlade američke djevojke

²² Usp. T. Ivančić, *Duhovni pokreti u Crkvi u Hrvata*, str., 247. Ivančić upućuje da bi prikladniji naziv bio Duhovi pokreti, pokreti Duha, nego duhovni jer je riječ „duhovan“ dvoznačan.

²³ Uz blaženu Helenu Guerrau (1835. – 1914.) još jedna blaženica se u svojoj pobožnosti odlikovala štovanjem Duha Svetoga – Sveta Maria iz Betlehema (1846. – 1878.), a to baš i nije bilo tako učestalo.

²⁴ Usp. Tomislav Pervan, *„Ne u silii ni snazi, nego u Duhu Svetomu...“* (Zah 4,6), Katolički tjednik, 16 (2017.), 22., 10. – 11.

²⁰ Usp. J. Mamić, *„Duhovski pokreti u Crkvi“*, 159.

²¹ O ulozi Duha Svetoga u životu Crkve i vjernika Sabor posebno govori u konstitucijama *Lumengentium* i *Dei verbum*. Usp. LG, 4, 8, 9. Usp. Drugi vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija o Božanskoj objavi *Dei Verbum* (18. XI. 1965.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., 4, 8, 10, 12 (dalje: DV).

cijelu Crkvu Duhu Svetome.²⁵ Sam papa Leon XIII. te je večeri zapjevao himan *Veni Creatori Spiritus*. Njegova molitva Duhu Svetom nije ostala neuslišana. Uslijedio je događaj iskustva „govora u jezicima“ u jednoj kući u Topeku koji će označiti početak pentekostalizma, a on će se proširiti po cijelome svijetu. Pentekostni pokret zahvatio je i Katoličku Crkvu te utjecao na nastanak Katoličke karizmatičke obnove.

Pokret Katoličke karizmatičke obnove rođen je 1967. godine na sveučilištu Duquesne u Pittsburgu.²⁶ Godine 1966.²⁷

²⁵ Leon XIII., *Sveta Mariam iz Betlehema – glasnica Duha Svetoga*, u: <http://www.stellamaris-naklada.com/hr/sveci/sv.-mariam-iz-betlehema—glasnica-duha-svetoga,14.html> (16. 3. 2017.).

²⁶ Usp. R. Laurentin, *Karizmatička obnova*, 14. – 19. Ako se poprate događanja u cjelovitijem smislu, onda se može uočiti da je to vrijeme nastanak prve sotonističke crkve: Taj naziv dolazi od Antona Szandora La Veya (1930. – 1997.), autora Sotonske Biblije i utemeljitelja prve Sotonske crkve. La Vey je navodno osnovao prvu Sotonsku crkvu 1966. godine. Kao samoproglašeni autoritet o svemu što se tiče zla, počeo je držati tjedna predavanja po cijeni od 2 dolara po osobi. Tako se rodila

nekoliko profesora i laika (jedan od njih je bio Ralph Keifer) osjećaju se razočarani osobnim vjerskim dinamizmom pa odlaze na kongres Cursilos de cristiandad i susreću Stevea Clarka i Ralpa Martina. Njihova su se razmišljanja uglavnom podudarala. Stevea Clark čitao je knjigu „Križ i bodež“ koja donosi svjedočanstvo pastora koji je živio mirmim župničkim životom, a onda je odjednom postao „prijatelj grješnika“. Tvrdio je da je uzrok tome Duh Sveti. Dva mjeseca profesori su zajedno razmatrali o tome i molili. U međuvremenu je jedan od profesora, Ralph Keifer, pronašao knjigu koja govori o glosolaliji. To ih je potaklo da se nakon nekoga vremena opet sastanu, a tema njihove molitve bila je himan „Dođi Stvorče Duše Svet.“ Zatim su odlučili potražiti neo-pentakostalce da im objasne kako primiti „krštenje u Duhu.“ Odlučili su sudjelovati na nekoliko njihovih molitvenih sastanaka. Zanimljivo je da je prvi imao za temu Bogojavljenje (govori o Isusovu krštenju na rijeci Jordanu). No, od njih četvoro, jedino se Ralph odlučio vratiti. S njim i Patric Bourgeois koji je, također, bio profesor na teološkomu fakultetu. Zamolili su ih da polože ruke na njih i da se pomole. „Kad je to bilo učinjeno, oni su doživjeli tipično pentekostalno iskustvo i počeli su govoriti u jezicima.“²⁸ Dva mjeseca kasnije, tj. 18. i 19. siječnja na sveučilištu Duquesne sastalo se tridesetak profesora i studenata. Na neke od njih Ralph Keifer položio je ruke i oni su doživjeli isto iskustvo. U isto vrijeme to doživljava i studentica Patricia Gallagher u kapeli na temelju spontane molitve, bez polaganja ruku. Uslijedio je domino efekt te su svoje iskustvo prenijeli drugim studentima. Pokret se proširio na sveučilište Notre Dame (Indiana). Zatim na druga sveučilišta,

Sotonska crkva. O nastanku Sotonske crkve, u: <http://hu-benedikt.hr/?p=12354> (15. 3. 2017.).

²⁸ Francis A. Sullivan, *Karizme i karizmatička obnova*, Duh i voda, Jelsa, 1984., 46.

samostane i župne zajednice. Proširio se po cijeloj Sjevernoj Americi.

2.1. 1. Zašto pojam „obnova“?

U pojmu pokret Karizmatičke obnove nalazi se riječ *obnova* te na pitanje zašto obnova, papa Franjo odgovara da je to zbog toga što pridonosi obnovi nas samih.²⁹ Bit obnove je obraćenje koje prethodi krštenju, zatim misionarska liturgija i obnova krizme.³⁰ Krštenima je potrebno „drugo obraćenje“ (budući da se kršćani krste kao djeca) koje im omogućuje umiranje sebi, a življenje Kristu (usp. Rim 6). Misionarska liturgija uključuje tri elementa: proročki prilog (usp. 1 Kor 14,1), osobno svjedočanstvo vjere i molitva u jezicima. Obnova krizme ne znači nadopunu u polaganju biskupovih ruku (a još manje zamjenu) već „pomoć za aktualiziranje i za osobno prihvaćanje ponuđene milosti Božje koje se zbilje u sakramentalnom znaku krizme.“³¹ Ovaj pokret doprinosi karizmatičkoj obnovi katoličke Crkve. Doprinosi obnovi pojma karizma jer: „Obnova karizme je događaj koji bi svaki katolik trebao učiniti uvijek

²⁹ Usp. Franjo, *Karizmatičke zajednice (pokreti) u katoličkoj crkvi u Hr i BiH*, u: <http://rastimougospodinu.com/index.php/vjernicke-udruge-i-zajednice/313-karizmatičke-zajednice-pokreti-u-katolickoj-crkvi-u-hr-i-bih.html> (18. 3. 2017.).

³⁰ Usp. H. Mühlen, *Katolička karizmatička obnova*, Referat održan na Plenarnom zasjedanju biskupske konferencije Njemačke od 22. do 25. rujna 1975., Jelsa, 1977., 1. – 8.

³¹ Isto, 7. Pojmovi aktualiziranje, buđenje i oživljavanje imaju ključnu ulogu za razumijevanje onoga što se događa na seminarima Katoličke karizmatičke obnove. Oni žele aktualizirati sakramentalne milosti. Prije polaganja ruku na osobu ona izmoli molitvu predanja Kristu. Općenito, gestu polaganja ruku Crkva je preuzela od židovstva, a i njeno značenje. Ona ima duboko simboličko značenje. U židovstvu označava prijenos poslanja za vršenje vlasti, ulazak u zajedništvo vjere i ovjerovljenje službe. Učinak biskupovog polaganja ruku je milost Duha Svetoga koji osposobljava za vršenje službe. Usp. Theodor Schnitzler, *O značenju sakramenata*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1998., 119. – 121.

iznova u vlastitom životu: jer svakom su kršćaninu udijeljeni određeni darovi Duha za služenje u Crkvi i za Crkvu, u svijetu i za svijet.“³² Doprinosi da vjernici razmišljaju o Kristovim riječima, da oni koji povjeruju u njegovo ime govore novim jezicima, da na bolesnike stavljaju ruke i oni ozdravljaju (usp. Mk 16,16–17). Dok je Drugi vatikanski sabor doprinio na teološkom području jasnijem shvaćanju pojma karizma,³³ može se reći da se istodobno i u praksi događa obnova iskustva karizmi.³⁴ To ne znači da karizme nisu postojale unutar Crkve, ali sigurno nisu bile toliko isticane kao nakon 1967. godine. Može se reći da je gotovo došlo do zaborava treće božanske osobe, tj. Duha Svetoga. Došlo je do zaborava onoga koji udjeljuje karizme pa time gotovo i do molitve za karizme. Te su karizme bile obične u prvoj Crkvi, ali s vremenom kao da su pale u zaborav.³⁵ Što je društvo više postajalo kršćansko, kao da je manja važnost stavljana na Branitelja, na Parakleta. Ne radi se o obnovi pojedinca, već o obnovi Crkve.³⁶ Ono što je novo u „Obnovi“

³² H. Mühlen, *Katolička karizmatička obnova* 11.

³³ O karizmama Drugi vatikanski sabor posebno govori u konstituciji *Lumen gentium*, 4, 7, 12.

³⁴ Prvotno se naglašavalo da govor u jezicima dar prosvjeta i karizme ozdravljanja

³⁵ O tome svjedoči P. Sullivan, profesor dogmatike na Papinskom sveučilištu Gregorijani u Rimu. On piše o slučaju kada je morao održati predavanje biskupima o karizmama vjere. Nije ni znao što bi mogao govoriti kada o karizmama nije puno toga ni znao. Tražio je pomoć po enciklopedijama. Ostao je zapanjen kada je uočio da uopće nije postojao nijedan članak o karizmama u glasovitom Dictionnaire de Theologie Catholique. Bilo je to 1963. godine, za vrijeme Drugoga vatikanskoga sabora. Ne samo da su karizme pale u zaborav, već su i neki kardinali smatrali da nemaju važnu ulogu u životu moderne Crkve, usp. Francis A. Sullivan, *Karizme i karizmatička obnova*, str., 11. – 12. Uostalom, i najnoviji dokument o karizmama piše: „Iako su se tijekom stoljetne povijesti Crkve karizme uvijek javljale, ipak se tek u novije vrijeme razvilo sustavno razmišljanje o njima“. *Iuvenescit Ecclesia*, 9.

³⁶ Usp. Francis A. Sullivan, *Karizme i karizmatička obnova*, 65. – 66.

jest: „Novost po kojoj sam Duh Božji obdaruje Crkvu u sadašnjoj pastoralnoj nuždi kao i izazov koji iz toga slijedi za svakoga.“³⁷ Duh Sveti trajno vodi Crkvu. Ne može se reći da Duh prepusti Crkvu ljudskom vodstvu, a onda se uključi tijekom Sabora. Duh je stalno prisutan u Crkvi i stalno djeluje po određenim ljudima. No, činjenica je da živimo u vremenu „otpada“, jer mnogi napuštaju Crkvu iz različitih razloga. U tome vidu možemo reći da se Crkva nalazi u teološkim i pastoralnim poteškoćama. Tu problematiku ne može se riješiti samo ljudskom inteligencijom, već je potrebna i „karizmatična duhovna obnova.“³⁸ U taj prostor ulaze danas karizmatici. Smatraju da je njihov pokret odgovor upravo na takve probleme. Kroz taj pokret očituje se Božja pomoć čovjeku koji se svojim životom vraća u poganski svijet. Božja pomoć unutar tog pokreta ne događa se na sadržajno novi način, jer je to sadržano u Novom zavjetu³⁹ koji očituje Crkvu svjesnu da ne može opstati unutar svijeta ako se samo povlači. Ona ima misijsko poslanje. Mora čitati „znakove vremena“. „Tako će onda moći, na način koji odgovara svakom naraštaju, odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjeg i budućeg života i o njihovu međusobnom odnosu. Treba, dakle, upoznati i shvatiti

³⁷ H. Mühlen, *Iskustva s Duhom Svetim*, Duh i voda, Jelša, 1985., 129.

³⁸ Isto, 129.

³⁹ To je članovima Katoličke karizmatске obnove argument za obranu. Kada govore u jezicima, prorokuju na svojim sastancima, a onda se pravdaju činjenicom da to nije ništa novo. Tvrdi da je to karakteristično za prvu zajednicu. Govor u jezicima je uvijek postojao, ali prvi koji je koristio glosolaliju kao biblijski dokaz za krštenje u Duhu jest osnivač pentekostalizma Charles Fox Parham. Parhamov nauk je da krštenje Duhom Svetim dokazujemo govorenjem u jezicima. Pri tome se pozivao na biblijske tekstove Dj 10,44-48; 19,1-7. Što se tiče glosolalije u povijesti Crkve: „Kada i kako se govorilo jezicima od 3. stoljeća ovamo do nastanka Pentekostičkog pokreta godine 1901.? Dosad sabrani izvještaji o tom pitanju nepouzdana su, neodređeni, fragmentarni, nekritički i često neizvorni; gotovo nema jasnih potvrda glosolalije od Ireneja (II. st.) do 16. stoljeća.“ R. Laurentin, *Karizmatična obnova*, 82.

svijet u kojem živimo, njegova očekivanja, težnje i često dramatičan značaj.“⁴⁰ „Znakovi vremena“ su i razdori u obiteljima, veliki broj rastavljenih, broj onih koji žive „kao u braku“, broj onih koji napuštaju katoličku Crkvu. Cilj Katoličke karizmatске obnove je doprijeti do takvih situacija. Doprijeti do onih koji napuštaju Crkvu, do razorenih obitelji. Obnoviti obiteljski život, uvesti molitvu u obitelj, osvijestiti sakramentalno bogatstvo bračnoga života. Očito je da razne crkvene i liturgijske reforme ne donose plodove onako kako se nadalo. Kardinal Joseph Ratzinger ističe da se prešlo od kritike k samouništenju. Očekivao se novi entuzijazam, a prečesto se završavalo u dosadi i obeshrabrenju. „Stvarna reforma Crkve postavlja neopozivo napuštanje pogrešnih putova koji su doveli do negativnih posljedica.“⁴¹ Katolička karizmatška obnova želi potaknuti mlade da žive svoju vjeru u cjelovitosti. U namjeri obnove apostolskog osjećaja: „Mi doista ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo“ (Dj 4,20).

Katolička karizmatška obnova nema utemeljitelja. Ako se govori o cilju, onda se može govoriti o obnovi unutarnje dimenzije Crkve u smislu oživljavanja tradicionalne kršćanske duhovnosti. Ne smjera se samo k obnovi pojedinca na crkvenoj razini, već i sukladno tome promjeni društva i politike. Isto tako, prema Heribertu Mühleu cilj je usmjeriti se obnovu spomena na tri bitne odrednice samog djelovanja Crkve: buđenje, obraćenje i odluku vjere.⁴² Unatoč tome što je netko kršten kao dijete, ako se tijekom života ne odredi za Krista, milost koju primi snagom sakramenta ostaje nedjelotvorna. Potrebno je da vjernik živi odnos s Bogom. Ako on to i ne čini, može se dogoditi

⁴⁰ Drugi vatikanski sabor, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes* (7. XII. 1965.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., 4.

⁴¹ J. Ratzinger/V. Messori, *Razgovor o vjeri*, 25. - 26.

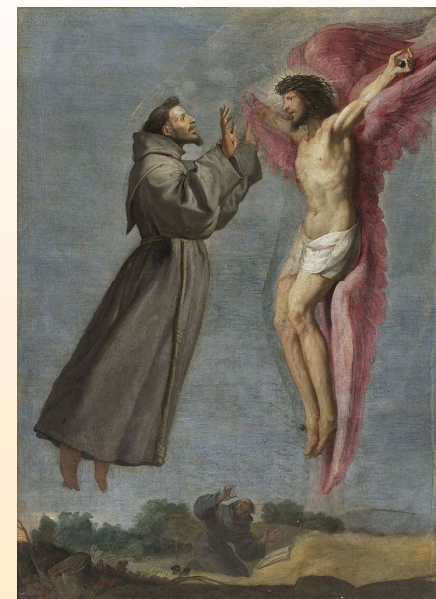
⁴² Usp. H. Mühlen, *Iskustva s Duhom Svetim*, 132. - 134.

ti da u bilo kojem dijelu svoga života prihvatiti Božju milost i u suradnji s Bogom ostvari poticanje i aktiviranje darova Duha Svetoga koji „potencijalno“ žive u njemu. Taj vjernik svojim svjedočanstvom i osobnim iskustvom može doprinijeti obraćenju druge osobe. Zbog toga se Katolička karizmatška obnova može shvatiti kao oblik evangelizacije. Jedan kršćanin potiče drugog na upoznavanje Krista. Sve to nije moguće bez snage Duha Svetoga. Snazi Duha Svetoga čovjek se prepušta činom obraćenja. Upravo to se može dogoditi u obredu obnavljanja krštenja ili ređenja. Bit je da osoba učini čin obraćenja. S time dolazimo do krucijalne teme vezane uz djelovanje Duha Svetoga u vidu Katoličke karizmatске obnove.

2. 2. 2. Krštenje u Duhu Svetom

Ono što ističe Katolička karizmatška obnova vezano uz duhovne seminare jest da se na takvim duhovnim seminarima želi potaknuti pojedinca da se otvori djelovanju Duha Svetoga.⁴³ Dogodi se kod mnogih vjernika da darovi primljeni kroz sakramente ostaju „neaktivirani“. Cilj je da se vjernik prepusti vodstvu Duha Svetoga. Sakrament krštenja se udjeljuje prije nego dijete uđe u dob razuma, ali tijekom odrastanja krštenik je pozvan dati svoj „da“

⁴³ Treba na početku istaknuti da pojam „krštenja u Duhu“ nije samo problem teološke stvarnosti, već i duboki pastoralni problem. Osobe koje posjećuju različite seminare često se vraćaju preobraženi. Vraćaju se puni vjerskog entuzijazma. Žele živjeti evanđeoskim načinom života. Redovito mole, idu svakodnevno na misu. U njima se rađa želja da ostvare promjene unutar župnih zajednica. Žele osnovati molitvene zajednice, pokrenuti različite karitativne aktivnosti, no onda nailaze na nerazumijevanje župnika i tradicionalnih kršćana koji s nepovjerenjem gledaju na takve promjene. To i nije bezrazložno, jer te iste osobe, iako na duhovnim seminarima doživljavaju iskustvo Boga koje ih mijenja, ipak kao da zalaze u određeni fideizam poslije takvih iskustava (pogotovo se to očituje u čitanju Svetog pisma i pogotovo se pokušava tumačiti knjiga Otkrivenja). Odlaže iz jedne krajnosti u drugu. Nakon „obraćenja“ zalaze u legalizam, kao da bivaju predozirani bez razvijanja kreposti razboritosti. Sudovi često bivaju iskrivljeni. Nažalost, potrebno je reći da još i danas stoje prigovori Williama Storeya koji se distancirao od pokreta i koji je optužio Katoličku karizmatšku obnovu za ograničavanje ljudske slobode. Oni koji ustaju u obranu pokreta tvrde da se takve stvari ne mogu generalizirati.

Bogu da bi milost Božja postala djelotvorna. Čim budu sposobni, pozvani su odgovoriti Bogu „obnovom krštenja“⁴⁴, inače Božja milost nema učinka.⁴⁵ U tom vidu nema ništa novog u Katoličkoj karizmatškoj obnovi, osim toga da pojedinac ostvaruje novi korak u svom životu koji ga uvodi u svijest

⁴⁴ H. Mühlen se zalagao da se u pastoralne aktivnosti svake župe uvede kao redovitu aktivnost, odnosno obred, obnova krštenja. Red pristupa odraslih u kršćanstvo izdao je 1972. godine Kongregacija za bogoslovlje. Međutim, ono se ne odnosi samo na one koji nisu bili kršteni, već i na one koji su bili kršteni, ali nisu primili pouku. Usp. H. Mühlen, *Iskustva s Duhom Svetim*, 139.

⁴⁵ Obnova krštenja značila bi oživljavanje kršne milosti, odnosno buđenje. „Da“ Bogu aktivira u nama silu Duha Svetoga. Piše Mühlen: „Ako se jednom prihvati ova ponuda u izričitom odlučnom koraku, taj ga događaj onda trajno prožima i ne može se obnoviti s istom intezivnošću...“ Isto, 135. Događaj „osnovnog“ obraćenja grijehom se ne može izgubiti, odnos s Bogom se može grijehom prekinuti, ali čin „upoznavanja“ Boga uvijek ostaje temeljan i on nas prožima na način da se ne može ponoviti. Međutim, u drugome vidu treba reći da obraćenje nije trenutni proces već cjeloživotni proces. Ono nije jedan čin, već kontinuitet. Uvijek se mora obnavljati. Biskup Francis A. Sullivan sam se pitao: „Je li nužno krštenim osobama reći da se pokaju i prihvate Krista kao Gospodina i da će primiti dar Duha Svetoga?“ Činjenica je da „da“ i „ne“. Zašto? Zato što ne mogu ponovno primiti sakramente, ali tek kad se izručie Kristu kao svome Gospodaru, u njima Duh Sveti djeluje na nov način. Usp. Francis A. Sullivan, *Karizme i karizmatška obnova*, 50.

djelotvornoga, suodgovornog kršćanina.

Sam pojam „krštenje u Duhu Svetom“ nije katoličkog podrijetla pa je zbog toga bila nužna teološka interpretacija, jer katolici primaju Duha Svetoga u redovitim okolnostima pomoću sakramenata. Pojam koji je ušao u uporabu je „buđenje“. Zašto buđenje? Zbog unutarnjih promjena koje se događaju u osobi. Osoba od toga trenutka prihvaća kršćanske obveze. Može se reći da je sakramentalna inicijacija bila formalno ispunjena, ali materijalnome. Nedostajalo je prihvaćanje i usvajanje. Nadopuna se sastoji u osobnom prihvaćanju kršćanskoga načina života.⁴⁶ U teološkom smislu vjernici su kršteni u Duhu tijekom sakramentalne inicijacije. Nema novog davanja Duha kako tvrde pentekostalci.⁴⁷ Za razliku od teološkog smisla imamo i iskustveni

⁴⁶ Usp. Francis A. Sullivan, *Karizme i karizmatika obnova*, 50.

⁴⁷ Isto, 52.: „Ako rimokatolici upotrebljavaju izraz „krštenje u Duhu“, oni redovito misle nešto drugo od ostalih koji su uključeni u pokrete obnove izvan rimokatoličkog vjerovanja. Klasični pentekostalci i protestantski neo-pentekostalci općenito upotrebljavaju izraz za označavanje druge milosti poslije obraćenja, novo davanje Duha. U većini slučajeva nije to povezano s bilo kakvim sakramentalnim kontekstom. S druge strane, kad rimokatolici upotrebljavaju ovaj izraz, obično misle na daljnji prodor u svijest iskustva Duha koji je bio podijeljen za vrijeme slavlja inicijacije.“

smisao. Odnosi se na dolazak Duha Svetoga u naše svjesno iskustvo.⁴⁸ Dolazak Duha u svjesno iskustvo kojeg smo stvarno primili u sakramentu krštenja i potvrde.⁴⁹ Biti kršten Duhom znači i da je čovjek svjestan da je ispunjen Duhom.

2.1. Razvoj i struktura pokreta

Širenje pokreta označeno je s jedne strane silnom sumnjom, a s druge prihvaćanjem i željom da budu podupirani od strane crkvene hijerarhije. Teološka razmišljanja prije 20 – 30 godina nisu predviđala širenje ovog pokreta u razmjerima u kojima je to ostvareno. Ako zastupnici tih pokreta žele tražiti „Božji prst“ u ovom pokretu, onda se mogu osloniti na taj element.⁵⁰ No stvari se odvijaju sve brže i brže. Brojke su tijekom proteklih desetljeća išle u korist Katoličke karizmatike obnove.⁵¹ Danas se postavlja pitanje je li Katolička karizmatika obnova dosegla svoj vrhunac. U mnogim europskim zemljama poput Austrije, Njemačke, Nizozemske te u Sjedinjenim Američkim Državama uvida se znatan broj opadanja molitvenih zajednica. Dok u tim zemljama opada, u drugim, poput Latinske Amerike,

⁴⁸ Prema statutima jedan od ciljeva Katoličke karizmatike obnove je obraćenje Isusu Kristu i otvorenost Duhu Svetom, a ostvaruje se u iskustvu koje se naziva krštenjem u Duhu Svetom..

⁴⁹ Usp. A. Sullivan, *Karizme i karizmatika obnova*, 52. Nažalost, ova dva smisla danas su razdijeljena, iako biblijski smisao uključuje jedinstvo.

⁵⁰ Npr. članak, koji je 1989. godine objavio Jakov Mamić pod naslovom „Duhovski pokreti u Crkvi“, za Katolički karizmatiki pokret piše: „Proučavatelji ovoga pokreta smatraju da je on danas u situaciji opadanja... Neki drže da bi ovaj pokret mogao postati posve marginalan...“, 154.

⁵¹ Broj studenata koji su se sastajali na sveučilištu Notre Dame u prvom desetljeću bilježi iznimni porast:

1967:	90 studenata	1971: 4500
1968:	oko 100	1972: 11000
1969:	450	1973: 25000
1970:	1300	1974: 30000

Sadašnje stanje: „Danas je Katolička karizmatika obnova raširena po svim kontinentima u preko 147 zemalja, a broji više oko 140 milijuna članova. Sjedište pokreta je u Vatikanu pod nazivom ICCRS Međunarodna služba katoličke karizmatike Obnove“, o broju članova Katoličke karizmatike obnove, u: <http://www.dobripastir.com/index/index.php/karizmatiki-pokret> (10. 3. 2017.).

zapadne i južne Afrike, Indije i Filipina broj članova raste.

Razvoj i širenje ovoga pokreta omogućio je da se uoče pozitivni elementi koji su mu svojstveni⁵²: Teže živom iskustvu vjere. Cilj je otkriti Isusa kao Božjega Sina, Spasitelja (kriscentričnost). Veći se naglasak stavlja na duhovnu, nego na intelektualnu razinu zbog sve većeg utjecaja sekularizma, racionalizma i desakralizacije (molitveni život). Vjera koja se gaji jest živa, biblijska vjera. Vjera koja zahtijeva svjedočenje, usmjerena je konkretnom životu (socijalna angažiranost). Poseban naglasak stavlja se na evanđelje (ljubav prema Svetom pismu), ljubav prema bližnjemu i Bogu te prema Crkvi. Ovaj pokret budi interes i za zanos pogotovo kod mladih. Temelj struktura pokreta je „molitvena zajednica“. Funkcionira tako da se sastaju jednom ili više puta tjedno te mole, svjedoče, prorokuju i tumače Božju riječ. Često su ti molitveni susreti ispunjeni raznim manifestacijama (poput očitovanja demona). Ono što dobiva na važnosti u posljednje vrijeme jest pad, počivanje u Duhu.⁵³ Upravo mnogi od navedenih elemenata omogućuju širenje pokreta, ali i utječe na činjenicu da dođe do

⁵² Usp. Akti 55. Splitske sinode, *Crkva danas i sutra*, Crkva u svijetu, Split, 1988., 114. – 115., T. Ivančić, Duh Sveti i karizmatiki pokret, Teovizija, Zagreb, 2000., 13. – 14.

⁵³ Usp. J. Mamić, *Duhovski pokreti u Crkvi*, 155. „Počivanje u Duhu“ je pojava o kojoj, unatoč enormnom brzom širenju i pentekostalnom izvoru, nemaju svi pozitivno mišljenje.“ David du Plessis (1905. – 1987.), koji je bio predstavnik Pentekostnih crkava na Drugom vatikanskom saboru, upozoravao je Katoličku Crkvu da izbjegne pogrešku pentekostalaca i ne dopusti širenje „padajućeg fenomena“ (tzv. počivanje u Duhu) koji im je samo zadao probleme. Tomu su pridonijele i osobe poput Kathryn Kuhlman (1907. – 1976.) koja je običavala održavati seminare na kojima bi se događala ozdravljenja. Način održavanja seminara je sličan onima koji danas održavaju katolički svećenici. No problem je što postoje svjedočanstva da su mnoga ozdravljenja više psihičke naravi, nego što se radi o nadnaravnoj stvarnosti.

Oni koji zastupaju ovaj fenomen pokušavaju pronaći u Bibliji njegovu pojavu ili opis. Pri tom se pozivaju na nekoliko biblijskih tekstova, bilo starozavjetnih (Ez 1,28; Dn 10,7-9; Post 15,12; Jš 5, 14). Bilo novozavjetnih (Mt 17,6; Iv 18,6; Mt 28,1-4; Otk 1,17), no ti tekstovi ne upućuju na fenomen „počivanja u Duhu“. Profesori H. Mühlen te Yves Congar, koji su napisali neke autoritativne knjige o Duhu Svetom, označili su fenomen „počivanja u Duhu Svetom“ kao psihički fenomen te su se negativno izjasnili u vezi s tom pojavom. Više o toj temi. u: <http://www.stucom.nl/document/0229uk.pdf>

određenoga duhovnog zasićenja članova. Zbog tog su pojedine zemlje već od početka razvoja pokreta na razini biskupskih konferencija osnovala tijela koja će biti zadužena za umrežavanje i koordiniranje rada i razvoja pokreta. S druge strane, unatoč velikoj ekspanziji pokreta, već u samom početku javili su se problemi koji su aktualni i danas.⁵⁴ Jedni su govorili da se radi o psihološkomu fenomenu, drugi o utjecaju zlog duha, treći da se radi o djelovanju Duha Svetoga. Sve to onemogućava da se donese konačni sud. Iako su pape poput Pavla VI. i Ivana Pavla II. isticali probleme koji su vezani uz pokret, svejedno su mu uvijek davali podršku. Tako je papa Pavao VI. godine 1973. na audijenciji, u kojoj je primio trinaest predstavnika karizmatičkog pokreta, istaknuo da u njemu vidi čudo Duhova.⁵⁵ Isti Papa 1975. godine prigodom Trećega karizmatičkog kongresa u Rimu ističe da je pokret znak djelovanja Duha Svetoga.⁵⁶ Papa Franjo pruža podršku pokretu što može pridonijeti i rješavanju problema, odnosno boljem upoznavanju samoga pokreta.⁵⁷

⁵⁴ Npr. već je 1970. pionir obnove u Duhu William Storey upozorio na određene probleme koji se tiču psihe i duha poput egzorizma, iskrivljavanja obećanja, pranja mozga i ograničenja ljudske slobode.

⁵⁵ Usp. R. Laurentin, *Karizmatička obnova*, 30. – 31.

⁵⁶ Usp. T. Ivančić, *Duh Sveti i karizmatiki pokret*, 16

⁵⁷ Jedno od pitanja papi Franji za vrijeme aeriointervjua po povratku iz Brazila bilo je o Karizmatičkoj obnovi. „Pitali ste o pokretu Karizmatike obnove. Reći ću vam nešto. Krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina nisam im mogao niti vidjeti. Jednom, govoreći o njima, izrekao sam ovu rečenicu: ‘Ovi brkaju liturgijsko slavlje sa školom sambe!’. To sam ja rekao. No pokajao sam se kad sam ih bolje upoznao. Istina je također da je pokret, uz dobre povjerenike, krenuo jednim lijepim putem i da vjerujem da taj pokret općenito donosi puno dobra Crkvi. U Buenos Airesu sam ih često okupljao i jednom godišnje služio misu za sve njih u katedrali. Uvijek sam ih podupirao kad sam se obratio, kad sam vidio dobro koje čine.“ Franjo, *Karizmatike zajednice (pokreti) u katoličkoj crkvi u Hr i BiH*, u: <http://rastimougospodinu.com/index.php/vjernicke-udruge-i-zajednice/313-karizmatike-zajednice-pokreti-u-katolickoj-crkvi-u-hr-i-bih.html>. (18. 3. 2017.).